



Landbruksdepartementet	
Saksnr. 2003/3213	Doknr. 20
Mottatt: 26 MAI 2004	ASR/ OFI
Saksbeh.: BLD	Ark.: 481
Kopi:	Avskr.:

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 200303213-/BLD
Vår ref: 2154/2004 0.61
Sted: Trondheim
Dato: 25.05.04

Samarbeidsformer i skogforskningen – Høstelandgruppas innstilling

Vi viser til brev av 11.3.04 hvor høringsinstansene blir bedt om å gi kommentarer og vurderinger på Høstelandgruppas anbefalinger og hovedalternativene som Landbruksdepartementet vurderer som aktuelle å arbeide videre med.

Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning, NINA, er et nasjonalt og internasjonalt forskningsinstitutt innen naturforskning. I tillegg til forskning, driver NINA overvåking, samt utstrakt oppdrags- og forskningsbasert konsulentvirksomhet både i inn- og utland. NINA gir kunnskapsgrunnlag for bruk og forvaltning av naturressurser og det biologiske mangfoldet. Stikkord for all vår forskning er samarbeid med andre institusjoner, tverrfaglighet og økosystemtilnærming. NINAs visjon er "samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger".

NINA har i dag et godt samarbeid med Skogforsk. Samarbeidet er formalisert gjennom en samarbeidsavtale på instituttnivå, med årlige møter på ledelsesnivå og flere samarbeidsprosjekter på forskernivå. Av pågående prosjekter hvor NINA og Skogforsk samarbeider tett, nevnes "Kartlegging og overvåking av rødlistearter", et prosjekt med på total kr 3,15 millioner, med oppdragsgiver Direktoratet for naturforvaltning (DN). Vi tror at framtidige samarbeid vil være uavhengig av organisering av Skogforsk i forhold til NIJOS eller Bioforsk AS, som er LDs to hovedretninger.

I forhold til LDs to hovedretninger, vil vi imidlertid understreke følgende i forhold til roller og kjerneoppgaver:

- Det er viktig med en klarere rolledeling mellom landbruksforvaltningen og instituttene som gir forvaltningen råd. I forhold til ulike samfunnsmessige tjenester, er det viktig med en uavhengighet og en faglig integritet i forhold til forvaltningen. Organisering i et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, kan derfor virke lite hensiktsmessig.
- Forvaltningsstøtte kan gis ved å definere dette som nasjonale oppgaver, med en årlig bevilgning fra departementet som dekker disse spesifiserte oppgavene. Denne ordningen er i dag utbredt i bl.a. Miljøverndepartementet. Alternativt kan disse oppgavene defineres som prosjekter hvor også andre institutter kan spille en rolle.
- Kompleksiteten av oppgaver knyttet til skog, utmark, areal – og ressursforvaltning griper over flere sektorer. Det bør derfor ikke stadfestes organisasjonsformer som sementerer sektortilknytningen.
- Det er for oss viktig at instituttene har likeartede rammebetingelser, slik at et samarbeid kan skje på like vilkår
- Det er viktig å holde forskning, utredning og utviklingsoppgaver innen samme institusjon, og ikke skille den rent foretningmessige delen av virksomheten ut i f.eks egne aksjeselskap.

Våre kommentarer er utdypet ytterligere i vedlagte notat (vedlegg 1).

NINA - Norsk institutt for naturforskning

Et institutt i Miljøalliansen as

NINA Hovedkontor
Tungasletta 2
7485 TRONDHEIM
Telefon: 73 80 14 00
Telefax: 73 80 14 01

NINA
Dronningens gt. 13
Boks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00
Telefax: 23 35 51 01

NINA Forskningsstasjon
Ims
4308 SANDNES
Telefon: 51 67 24 70
Telefax: 51 67 24 71

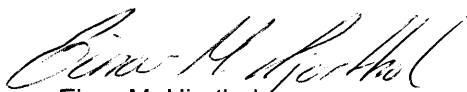
NINA
Polarmiljøsentret
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00
Telefax: 77 75 04 01

NINA
Fakkelgården
2624 LILLEHAMMER
Telefon: 61 28 79 00
Telefax: 61 28 79 01

I Høstelandsgruppas innspilling, går gruppa videre med forslaget om å danne et senter ved NLH, hvor også NINAs aktiviteter i Oslo knyttet til areal- og landskapsanalyser, foreslås å inngå. Et slikt senter vil kunne gi en større slagferdig enhet med faglig bredde og en god kobling mellom forskning, undervisning, utredning og øvrige forskningsbaserte tjenester. I det ene av LDs hovedretninger (skog-areal-ressursforvaltning) åpnes det for å legge deler av NINAs virksomhet inn i en slik institusjon. NINA har fokus på forvaltning av naturressurser og det biologiske mangfoldet, på tvers av økosystem, fag og sektorer. Å overføre en forskergruppe fra NINA som arbeider hovedsakelig i forhold til ett eller to spesifikke økosystemer (skog, kulturlandskap), vil svekke vår grunnleggende helhetstankegang. Dette ser vi derfor som lite hensiktsmessig.

NINA har i dag et fruktbart samarbeid med FoU-institusjoner i Ås-området, både med Skogforsk, NIJOS og ulike institutter ved NLH. Dette er et samarbeid som NINA ønsker å videreutvikle, både i omfang og tematisk bredde. Vi ser imidlertid ikke organisasjonsendringer som skissert av Høstelandsgruppa eller LD som noe ideelt virkemiddel for å oppnå bedre, mer tverrfaglig og mer brukerrelevant forskning. Vi har langt større tro på at nettverksbygging mellom FoU-institusjonene, nedbygging av sektorgrenser mellom forvaltningsmyndighetene, tilrettelegging ved økonomiske virkemidler gjennom Forskningsrådet og utvikling av tydeligere bestillerkompetanse i forvaltningen vil kunne skape den rette arenaen for innovasjon og samarbeid mellom fag og institusjoner som skal til for å løse FoU-problemene knyttet til areal- og ressursforvaltning i skog og annen utmark.

Med vennlig hilsen



Einar M. Hjorthol
Adm.direktør

vedlegg 1: Notat med utfyllende kommentarer

kopi:
Miljøverndepartementet

Utfyllende kommentarer til NINAs høringsuttalelse om Høstelandsutvalgets innstilling om samarbeidsformer i norsk skogforskning

NINA vil anføre følgende generelle synspunkter på instituttsektoren i relasjon til forvaltning og andre FoU-institusjoner:

- rendyrke rollefordelingen mellom faglig fundert FoU og forvaltning; tydeliggjøre forvaltningens bestillerfunksjon og FoU-instituttens utførende funksjon.
- holde anvendt forskning, utredning og utvikling innen samme institusjon for å sikre tilfredsstillende faglig basis for utredning/utvikling
- fristilling av instituttene og likeartete rammebetingelser:
 - basisbevilgning etter samme modell (forskerstøtte + SIP) for alle institutter (men nivå kan diskuteres i forhold til behov for utvikling av ny fagekspertise etc);
 - spesifikke statsoppgaver, nasjonale oppgaver etc håndteres og utlyses(?) som langsiktige prosjekter med veldefinerte mål;
 - andre oppdrag lyses ut på ordinær måte
 - klarere grenseoppgang mot UoH-sektoren - UoH bør ikke drive oppdragsforskning etc!;
 - samme krav til håndtering av indirekte kostnader, moms-plikt etc i instituttene
- fremme samarbeid ved hjelp av velutviklede nettverk og indirekte gjennom økonomiske virkemidler snarere enn ved organisatoriske tiltak; "stort" er ikke nødvendigvis bedre - fleksibilitet, omstillingsevne og brukerorientering kan heller tilsi mindre institusjoner med godt utbygde nettverk
- mindre fokus på sektortilknytning, mer på bredde i løsning av komplekse FoU-oppgaver: forvaltningsutfordringer og FoU-behov er i overveiende grad sektorovergripende

Ut fra de generelle synspunktene ovenfor har NINA følgende spesifikke synspunkter på LDs alternative perspektiver for framtidig forskning i forhold til skog, areal og ressursforvaltning:

- FoU-oppgaver knyttet til skog, utmark og areal- og ressursforvaltning er viktige og omfattende oppgaver som griper over flere sektorer. De ulike ansvarlige forvaltningsmyndighetene bør i større grad enn i dag søke å løse slike FoU-oppgaver i fellesskap. Dette tilsier at de sektorspesifikke perspektivene som både Høstelandsgruppa og LD reflekterer, bør legges bredere an. Samarbeidsrelasjoner om FoU knyttet til brede problemstillinger innen skog-, areal- og ressursforvaltning bør baseres på tverrsektorielt og tverrinstitusjonelt samarbeid. Dermed bør ikke organisasjonsformer utvikles som sementerer sektortilknytningen. FoU-utfordringene bør heller løses ved utvikling av brede nettverk på tvers av institusjonene og ved økonomiske virkemidler som fremmer samarbeid mellom ulike institusjoner, uavhengig av deres sektortilknytning.
- Videre er det viktig å utvikle et klarere skille mellom rollen som forvalter/bestiller av FoU-oppgaver og rollen som utfører av slike oppgaver. En ny organisering av roller og institusjoner knyttet til FoU på skog etc bør derfor innebære at forvaltningsoppgaver skilles ut og legges til egne (eksisterende) forvaltningsinstitusjoner, mens instituttene rendyrker sin rolle som FoU-leverandører. LDs synspunkt om at en ny institusjon på FoU i tilknytning til skog-, areal- og ressursforvaltning også skal ha viktige forvaltningsoppgaver, er derfor ikke å anbefale.

- For å sikre at utrednings- og utviklingsoppdrag og ev. konsulentvirksomhet knyttet til temaet areal- og ressursforvaltning, har tilstrekkelig faglig forankring, anbefales det ikke å flytte slik fagaktivitet ut i egne selskaper. Slike aktiviteter bør tvert i mot ses som en del av forskernes oppgaver på linje med anvendt forskning og kompetanseutvikling.
- Derimot tror vi det vil være en god tanke å sikre Skogforsk og de øvrige FoU-institusjonene under LD større uavhengighet fra forvaltningen. Dette bør skje ved at det legges til rette forutsigbare rammebetingelser som gjør det mulig å sikre framtidig kompetanseutvikling, samtidig som FoU-oppgaver og midler tildeles i et åpent, konkurransepreget system. Både forvaltningen som bestiller og FoU-institusjonene som utførende trenger å utvikle egen rolleforståelse for å få til et mer markedsdrevet system som svar på sektorens FoU-behov. Dette trenger imidlertid ikke å medføre sammenslåing av eksisterende institusjoner. Det vil heller ikke være vesentlig om en ny organisasjon tar form som stiftelse eller aksjeselskap – poenget er klare roller og uavhengighet av forvaltningen.
- Ut fra vårt kjennskap til de aktuelle institusjonene tror vi at Skogforsk rimelig enkelt vil kunne tilpasse seg en organisasjonsform som skissert over. Derimot ser vi dagens rolle og organisasjonsform for NIJOS som vesentlig mer problematisk. NIJOS bør enten gjøres til et rendyrket forvaltningsorgan eller fristilles som FoU-institutt. Kartleggingsoppgavene i NIJOS kan gjerne ses på en public service-oppgave frikoblet fra markedet, men risikerer da å gi lite kostnadseffektiv bruk av offentlige midler; samtidig bør FoU-delen i NIJOS tas ut av instituttet og legges til andre institusjoner.
- For de fleste FoU-institusjonene under LD ser det ut til å være behov for å utvikle bedre prinsipper for ressurs- og oppgavetildeling. Håndtering for tilsvarende institusjoner under MD kan med fordel fungere som modell. Dette er imidlertid en problemstilling som favner FoU-institusjoner innen mange sektorer. Både Polarinstituttet (under MD), NGU (under næringsdept.) og Havforskningsinstituttet (under FiD) er eksempler på institusjoner med uklare roller i forhold til forvaltningen og økonomiske rammebetingelser som fører til ulik konkurranse. Også forholdet til NLH (og tilsvarende UoH-institusjoner) kan være problematisk ved at disse har gunstigere rammebetingelser enn instituttene og lettere kan drive krysssubsidiert oppdragsvirksomhet og dermed skape ulike konkurranseforhold. Det er følgelig et stort behov for en tverrsektoriell opprydding for å sikre likeartede konkurransevilkår både innen instituttsektoren og i forhold til UoH-sektoren.